

Tekst van de filmopname van
Karel van der Broude op 19/8/2017
door Hedwig Beyhys en Marc Gollinjaers
in Muziekhuis Akapelle te Kapelle de Boven

Jan 1914 -1918

Het verhaal van Jan, een oudstrijder van de oorlog 1914/1918

In oktober 1914 besloot Koning Albert zijn troepen terug te trekken achter de IJzer. De vestingtroepen (fortengordel rond Antwerpen) moesten Antwerpen verdedigen. Bij het zien met welk gemak de Duitsers de forten één voor één aan flarden schoten met hun Dikke Bertha vluchtten alle soldaten uit de forten naar de binnenstad Antwerpen. Ruim 33000 soldaten zaten ingesloten omdat de Duitsers Antwerpen rechts lieten liggen. Deze grote groep soldaten stond voor een moeilijke keuze, ofwel uitbreken en vele doden tellen, ofwel als krijgsgevangenen naar Duitsland worden afgevoerd ofwel de grens oversteken met Nederland om daar dan te worden geïnterneerd omdat Nederland zich als neutraal land had aangediend bij Duitsland. Jan was één van deze soldaten en stond ook voor de keuze, kwam daar nog bij dat hij op de hoogte was dat zijn hoogzwangere vrouw, Mans, als vluchteling in Antwerpen was toegekomen samen met haar vader, haar broer en een buurman. Jan zocht ze op en ze werden gevonden. Thuis beviel zij al een week later. Zijn boerenverstand zei hem dat hij zijn vrouw niet zou alleen laten. Ze gingen een burgerhuis binnen, hij trok zijn soldatenkledij uit, kroop in de boerenkledij van zijn buurman Louis Verdoodt, die dan zijn eigen trouwkostuum aantrok dat hij voor de vlucht had meegenomen. Jan vertrok richting Nerom met de twee kalveren die de vader van Mans had meegenomen op de vlucht. Jan werd geen strootje in de weg gelegd toen hij met de kalveren door de Duitse controlepost stapte naar huis toe. De drie anderen bleven nog een dag ter plaatse en keerden dan huiswaarts, zij moesten zich eerst van een doorgangsbewijs voorzien. Dokter Eugene Van den Bruel van Wolvertem was dienstdoende burgemeester (burgemeester t'Kint was op de vlucht, na de moeilijkheden bij de 'Slag van Imde'). De dokter was bevriend met Jan en raadde hem aan rustig thuis te blijven en vooral niet te veel op te vallen want de dokter was overtuigd dat de oorlog niet zo lang meer zou duren. Maar na een paar weken kwam de dokter terug en zei dat Jan toch maar beter zou vertrekken en proberen zijn eenheid te vervoegen. Jan nam afscheid en vertrok uit veiligheidsredenen te voet, richting Nederland. Onze dorpsgenoot Jef De Wit was één van de geïnterneerde soldaten. Zijn schoonzus was Ursuline in het klooster van Meerle. Het klooster lag vlak op de grens met Nederland en het poortje van hun tuin gaf gewoon uit op Nederlandse grond. Langs deze sluiptweg ging Fie, zijn vrouw, 's nachts met de tuinman als gids tot aan de omheining van het kamp om haar man te zien en eten te geven. Ook langs deze weg kwam Jan in het vrije Nederland.. Veel Vlaamse oorlogsvrijwilligers trokken langs Nederland naar Engeland om Frankrijk te bereiken. Jan zocht en vond de haven van

Vlissingen en belandde in Engeland. Daarna brachten schepen hun Engelse soldaten en Vlaamse vrijwilligers en onze Jan naar Frankrijk. Op dit ogenblik was een 'moedige' soldaat op zoek naar zijn regiment dat hij in de chaos van de aftocht kwijt was geraakt. De speciale militaire reorganisatiediensten vingen deze mensen op en stuurden ze naar hun eigen eenheid of naar nieuwe opgerichte eenheden. Waar hij terecht is gekomen weten we niet maar wat we wel met zekerheid weten is dat op 1 mei 1916 hij een brief schreef naar zijn vriend Charel vanuit Grand Fort Philippe France (Nord) waar hij in opleiding was voor de bediening van mortiers. Na zijn opleiding is hij naar het front vertrokken.

In de brief aan zijn vriend, die ik in handen kreeg lees ik de grote bezorgdheid van Jan voor zijn familie.

Na de oorlog is Jan op de lijst gekomen van het "Guldenboek van de Vuurkruisers" boekdeel 1934/1935 bld 502, als Wachtmeester.